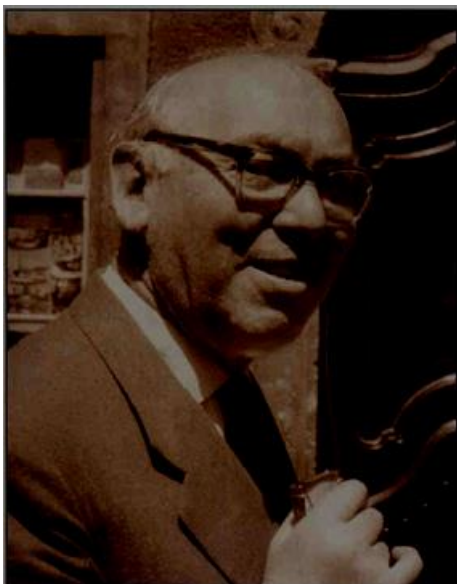

Csatkai Endre

1896. augusztus 13-án született Darufalván Csatkai Endre, Kossuth-díjas művészettörténész, múzeumigazgató, az újra indult Soproni Szemle első főszerkesztője, a művészettörténeti tudományok kandidátusa.

A Soproni Evangélikus Liceumban érettségizett 1914-ben. Ezt követően beiratkozott a Pázmány Péter Tudományegyetem bölcsészettudományi karára, de tanulmányait csak nagy késéssel tudta befejezni. 1925-ben doktori címet szerzett "Kazinczy és a képzőművészetek" című dolgozatával. Ezután visszatért Sopronba, ahol tanításból, újságírásból, alkalmi megbízásokból, helytörténeti és művészettörténeti publikációiból tartotta fenn magát. tudásra szomjas tanítványai. „Szabadúszó” maradt, aki nemcsak Sopron műemlékeit tanulmányozta, hanem az első volt, aki bejárta az egész Sopron vármegyét, összegyűjtötte a műemlékek helyi és levéltári adatait és saját költségén kiadta a vármegye műemlékeinek topográfiáját. Ez a három kötet ma már könyvészeti ritkaság. Maradt még ideje és ereje az elcsatolt Burgenland műemlékeire is, sőt a kismartoni Wolf-múzeum munkatársa is volt ebben az időben. Szoros kapcsolat fűzte ugyeanis a gazdag borkereskedőhöz és jeles műgyűjtőhöz, Wolf Sándorhoz, aki maga is folytatott történeti kutatásokat Kismarton és környéke zsidó közösségeiről. 1926-ban olaszországi gyógykezelésre küldte a fiatal művészettörténészt, majd miután felgyógyult, megbízta gyűjteménye katalogizálásával. Csatkai innétől kezdve az év egy részét mindig Kismartonban töltötte, és céltudatos gyűjtőmunkával, valamint az árverések adta lehetőségek kihasználásával európai jelentőségűvé fejlesztette Wolf gyűjteményét. 1928-ban összeállította a Magyar Művészet folyóirat soproni különszámát, 1932-ben Kismartonban Haydn-kiállítást, 1936-ban Liszt-kiállítást rendezett. Közben itthon is folytatta tudományos munkásságát, több kötete is megjelent. Megírta a soproni Zeneegyesület, a Képzőművészeti Kör és a Városszépítő Egyesület történetét is. 1932-ben jelent meg a *Sopron és*

környéke műemlékei című kötete, 1936-ban a *Régi soproni házak, régi soproni családok*, 1938-ban az *Idegenek a régi Sopronról* című művei. A német megszállás alatt menekülnie kellett Ausztriából, Sopronban azonban kiálltak mellette. 1944-ben a város világi és egyházi értelmisége beadvánnyal fordult a belügyminiszterhez, Csatkai mentesítését kérve a zsidótörvények alól. Az akció sikertelen volt, így 1944-ben munkaszolgálatra hívták be. Szakmaszeretettel, emberi nagyságát mutatja, hogy a bevonulást megelőzően könyveit és jegyzeteit a városi levéltárban biztonságba helyezte. Bízott abban, hogy jobb idők bekövetkeztével még használhatja azokat. Szerencsére így is lett. Számos táborot megjárva a szeretett város mellett, Kópházán szabadult fel - félholtan. 1945-ben, felépülése után megbízták a romos városi múzeum újjászervezésével. Csatkai lelkesen látott munkához, az intézmény 1947. július 28-án – a vidéki múzeumok közül elsőként – megnyitotta kapuit. 1951-től az MTA Művészettörténeti Főbizottságának tagja lett, 1952-ben kandidátusi fokozatot szerzett. 1953-ban a *Sopron és környéke műemléki topográfija* című kötetéért Kossuth-díjjal tüntették ki. 1955-ben az újra indult Soproni Szemle főszerkesztője lett, ezt a tisztelet haláláig betöltötte. 1963-ban vonult nyugdíjba, 1970. március 2-én hunyt el. Munkássága főként a XVIII-XIX. század művészettörténetét ölelte fel. Tucatnyi könyve, közel 200 tanulmánya, ezres nagyságrendet meghaladó hírlapi cikke jelent meg. Tudásával, kitűnő nevelői vénájával valóságos iskolát teremtett maga körül. Ő maga küzdött azért, hogy az egykori Képezde utcát, Múzeum utcává nevezzék át. 1987-től az utca az ő nevét viseli. Az Előkapuban, egykori lakóházán emléktábla őrzi emlékét. Darufalvi szülőházát is márványtábla díszíti. Sopron városa Csatkai-díjat alapított a kiemelkedő eredményt elérő, fiatal helytörténészek számára.

Irodalom:

Sarkady Sándor (szerk.): Aranykönyv 2000. Sopron: Quint Reklámügynökség, 1999. p. 170-171.

Környei Attila (szerk.): Tanulmányok Csatkai Endre emlékére. A Soproni Múzeum Kiadványai 2. Sopron: Soproni Múzeum Alapítvány, 1996. p. 11-16.